

De geest in het kastje

Elke Zaterdag kwam Bartje
— 't Was mijn boy in 't missieland —
En hij zadelde mijn paardje
Netjes en met rappe hand.

Want ik moest naar mijn parochie
Boven in de bergen gaan,
'k Steeg te paard en na 'n goed uurtje
Kwam ik in Nai-Dewa aan.

Velen stonden al te wachten
Daarbij ook het opperhoofd,
Loerend of ik wat tabak had,
'k Had 't misschien aan hem beloofd

't Paardje werd dan eerst ontzadeld
'k Maakte mij ook even klaar
En dan gingen wij in 't kerkje
't Was dan katechismus daar.

Als dan ieder alles kende
En gebiecht had, zo 't moest zijn,
Gingen wij nog wat naar buiten
Op het grote ruime plein.

Daar werd 't dan eerst heel gezellig
Rondom 't grote knappend vuur,
Ieder moest dan wat vertellen
Niemand lette meer op 't uur.

Ik vertelde over huizen
Niet van bamboe, maar van steen
Wagens die met vuur vooruitgaan
Z' konden 't niet geloven, neen!

Vaak liet ik hen wat bekijken
Uit mijn verre wondre land
'n spiegel, foto, 'n speelgoedauto,
't Ging toch boven hun verstand.

'n Zeekre Zaterdagavond had ik
'n kleine grammofoon bij mij
'k Dacht: ik zal ze eens verrassen
En ik maak ze weer eens blij.

Toen ik 't ding naar voren haalde
Bleven zij verwonderd staan
Toen ik 'n naald instak en draaide
Keken zij verbaasd mij aan.

'k Zeg nu: Satoe, doea, tigha,
Luister allen, let goed op!

Daar begon muziek te spelen
Hun verbazing steeg ten top.

Maar toen 't spreken ging beginnen
Slaakten zij een diepe zucht,
Open monden, grote ogen!
En de handen in de lucht!

En ze keken naar het kastje
Dan weer keken zij mij aan,
Schudden dan hun hoofd en haren
Ja, ze waren heel ontdaan!

Toen het liedje dan voorbij was
Zegden allen tegelijk:
Moide kha — Maar hoe bestaat het?
Heran, heran — Wonderlijk ! ! !

„Nog een keertje. Toewan Pater!”
'k Draaide 'n paar keer aan de veer,
Keer de plaat om en jawel hoor,
'n Vrolijk liedje klinkt er weer.

Aan het vragen komt geen einde:
„Zouden geesten daarin zijn?”
'n Ander zegt: „'t zijn zeker kindren,
Ja, veel mensen, maar heel klein!”

'n Moeder die daar staat te luisteren,
Houdt haar baby stevig vast,
Z' is bang dat ik haar schatje
Ook zal steken in die kast.

Na veel vragen door elkander
Krijg ik eindelijk het woord,
'k Stel ze allen toch gerust weer
„'t Zijn geen geesten die ge hoort.”

„'t Zijn ook vast geen kleine kindren,
„Maar 't is zelf een mens, let op!
„Ziet, dit kastje is het buikske
„En daar is zijn hals en kop.”

„Met dit tandje kan hij zingen,
„G' hebt 't wel gehoord nietwaar?”
En ofschoon er niemand bij was
Die 't begreep. — ze knikten maar.

Al de platen moest 'k nog draaien
O, ze vonden het zo fijn,
En had ik niet opgehouden
'k Zou dan nu nog bezig zijn ! ! !

Koning Martijntje

en het kindje Jezus

DOOR JAN VERHEIJEN

Het schapenknechtje van de Peppelhoef wilde gaan Drijkoningen lopen. Hij had dit feitelijk al het ganze jaar in zijn kop gesteken, nadat hij met de leste Kerstmis de twee venten had gezien, die van een ander dorp naar hier al zingende over de baan getrokken waren, langs Merckputte, om tot hier dicht bij het dorp, geleeds in lange voddendamtels en met een blekken sterre bij.

In de grimmig koude Kerstachternoen had Martijntje hun schor gezang gehoord achter de heg van het kleine geitenbeemdeke. Het waren twee lelijke rauwe stemmen geweest, maar hij had alleen maar naar de woorderkens geluisterd, die spraken over het Kindeke Jezus. 't Was het enigste lied dat zij kenden en ringaaneen zongen:

„Drijkoningen kwamen uit Mōorenland aan

Om heer Jezuke te vinden.

Zij waren al zo verre gegaan,

Door regen, sneeuw en winden . . .”

De twee venten waren van huis tot huis getrokken, overal voor de deuren hun lied zingende, en men had hun centen toegeworpen, maar hier en daar hadden zij ook wel enige nachtegale gekregen, die zij wonderrap naar binnen lieten glippen. Met andere kinderen van het dorp had hij de venten op enige passen afstands gevolgd en toen gezien hoe zij tegen den donkere hun rondgang staakten en voor het Estaminet „In d'oude Garde” hun centjes stonden te tellen. Dan waren zij daar naar binnen gewipt. Martijntje had nog wel een half uur daaromtrent blijven schilderen, alleen om de Drijkoningen nog eens te horen zingen, maar zij bleven standvastig in het stamminee waar zij hun, schoongewonnen sollekens aan vuile genever verdeden.

Martijntje was er 't hert van ingedeukt. Ach zie, dat vond hij nu toch lelijk van die mannen. Eerst gaan zingen van het Kindeke Jezus dat in de Kerstnacht geboren werd in een besneeuwd kapelleke en dan in d'herberg genever gaan drinken tot diep in de nacht. Ze zouden zeker wel niet naar de Nachtmis zijn geweest die venten . . .

Martijntje vond dat eigenlijk een bespottung van het heilig Kindeke en van de Drijkoningen, waarvan het meke, dat achter aan het zwertwengelintje woonde, hem wel eens verteld had. Het wilde wel eens zijn dat hij in de zomer, wanneer hij de schapen naar de oneindige heide dreef, het oud wijveke daar ontmoette. Zij liet dan heur drie geiten in het malse gers grazen en zat er de ganze achternoen te breien. Klageerne riep zij het bedeede manneke aan met een goed woord over het weer en de beesten, deed hem nevens haar zitten en vertelde wel eens geschiedenis van oude tijd en uit de heilige Schrifture, waarnaar hij verheerlijkt luisterde. Want Martijntje was nooit ter schole geweest en had ook geen lezen geleerd. Hij was maar een arm manneke, een weesken, die het minste schapenknechtje was op de grote rijke hoeve, die genaamd wierd naar de hoge schone peppels, die langsheen de beek achter de huizinge stonden lijk verheven wachters. — Martijntje was een kind, reeds zeer jong van de menssen verlaten, want zijn moeder, die een maarte van een andere hoeve moest zijn geweest, had het kind hulpeloos achtergelaten toen het nog geen zes maanden oud was.

In de huizekens der dompelaren, der kleine dagonerkerens had men al kleinnannen genoeg en die beter met eerds goed begiftigd waren, wilden geen kind aannemen. Van die gestichten, waarin zulke kinderen door nonnekens liefderijk worden opgenomen, waren er langs dees kanten geen. Menheer de burgemeester en de andere mangers van 't konsél hadden het kind in de kost gelegd bij een vrouw die ook het gemeentehuis kuiste en uit wassen ging. Maar van zodra hij zijn eerste Communie had gedaan, en dan met zijn twaalfde jaar, had men hem zelfstandig geoordeeld. Gebruift, de gemeente kost dat niet langer opbrengen . . . en menheer de burgemeester had hem dan ook door voorspraak als schapenknechtje op de Peppelhoef weten te placeren. Zo een klein knechtje kunt ge altijd gebruiken. Zomers de schapen hoeden en in de winter in de stal gerieven, beetwortelen malen, hout optassen, schavelingen maken, voeder aandragen, zaad uitzoeken, boodschapsken lopen, koeien melken en dergelijke werksken waarmede ge uiteindelijk toch nog 'nen grote knecht kunt uitsparen. Dieren tijd en zuinig zijn! —

Op de Peppenhof was er éne de baas. En dat was de vrouwe. De boerin. Niet anders gekend dan „de ros van de Peppelhoef”. Een hooveerdig en heerszuchtig vrouwmens, die straf de teugels in heur grove handen hield en bij wie het wantrouwen op heur plat wezen te lezen lag.

Zij betrouwde niemand. Zelfs heur man en kinderen niet. Door het volk gehaat en heur familie gevreesd, leefde zij in een teruggetrokken beslotenheid van weinig zeggen, maar veel weten, en wanneer ze heur mond opende, dan was 't om klein verneiderend terecht te wijzen met vele bite bijtende woorden, te sakkeren op de luiheid van het werkvolk en hun hooggestelde eisen, de brutaalheid van het bedelvolk en de achteruitgang van de boerenstand. — Zij deelde de bevelen uit voor het ploegen, zaaien en de oogst; zij stond de handelaren te woord die het graan, 't vlas en de rogge kwamen opkopen en heur man was de knecht, minder nog. 't Was bij elkenden in het gebuurte gekend, dat zij vroeger dienstmeid was geweest op een hoeve langs de zeekant, dat de boer zich mistrouwde had en dat 't meesterschap haar naar de kop was geslagen.

„De Nethe moest er mee gedempt worde!” zei de madam uit „In d'oude Gardel!” en zij vertolkte door dit on-christelijk gezegde het gedacht van alle vrouwliefte die buurt.

't Schuchtere Martijntje, dat manneke, was hier in dienst.

Die vrouwlief beklagden hem om ter hardste en lieten hun compassie voor dit manneke dikwerf aan de dag komen door hem binnen te roepen en wat toe te stoppen. Wierd dit bemerk, dan baste de boerin los lijk een opgekropt onweder van huichelbaar spelen en het huishouden op staat brengen, één lijn trekken met het mindere volk, dreeg met straf en ontslag. Verwittte heur man en twee zonen dat zij het dienstvolk tegen haar opsolferden, maar dat zij de baas was en zóu blijven. In geen dagen sprak zij een woord dan om te grauwen en te tempesten, dat g'uw oren moest dichtstoppen. Zo'n vrouwmens